Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

18. mai 2017 *

Eelotsusetaotlus — Intellektuaalomand — Määrus (EÜ) nr 207/2009 — Euroopa Liidu kaubamärk — Artikli 97 lõige 1 — Rahvusvaheline kohtualluvus — Kolmandas riigis asuva äriühingu vastu esitatud õiguste rikkumise hagi — Selle liikmesriigi territooriumil asuv tütarettevõtja tütarettevõtja, kelle kohtu poole on pöördutud — Mõiste „ettevõte“

Kohtuasjas C-617/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Oberlandesgericht Düsseldorf'i (Düsseldorfi kõrgeim piirkondlik kohus, Saksamaa) 16. novembri 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. novembril 2015, menetluses

Hummel Holding A/S

versus

Nike Inc.,

Nike Retail BV,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič (ettekandja), kohtunikud A. Prechal, A. Rosas, C. Toader ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: E. Tanchev,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 6. oktoobri 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Hummel Holding A/S, esindaja: *Rechtsanwalt* T. Bösling,

— Nike Retail BV ja Nike Inc., esindajad: *Rechtsanwalt* B. Führmeyer ja *Rechtsanwalt* F. Klein,

— Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* A. Collabolletta,

— Euroopa Komisjon, esindajad: J. Samnadda, T. Scharf ja M. Wilderspin,

olles 12. jaanuari 2017. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 207/2009 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (ELT 2009, L 78, lk 1) artikli 97 lõike 1 tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud ühelt poolt Hummel Holding A/S-i ning teiselt poolt Nike Inc. ja tema tütarettevõtja Nike Retail BV vahelises kohtuvaidluses, mille ese on Hummel Holdingule kuuluva Euroopa Liidus kehtiva rahvusvahelise kaubamärgi väidetav rikkumine viimaste poolt.

Õiguslik raamistik

Määrus (EÜ) nr 44/2001

3 Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) põhjendustes 11–13 on märgitud:

„(11) Kohtualluvuse eeskirjad peavad olema hästi etteaimatavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga ning seepärast peab kohtualluvus alati olemas olema, välja arvatud teatavatel täpselt määratletud juhtudel, kui kohtuvaidluse sisu või osapoolte autonoomia eeldab teistsugust seotust. […]

(12) Lisaks kostja alalisele elukohale peaks kohtualluvusel olema ka muid aluseid, mis toetuksid tihedale seosele kohtu ja menetluse vahel või aitaksid kaasa tõrgeteta õigusemõistmisele.

(13) Kindlustus-, tarbija- ja töölepingute puhul tuleks nõrgemat poolt kaitsta soodsamate kohtualluvuse eeskirjadega kui üldised eeskirjad.“

4 Määruse artikli 2 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva määruse kohaselt kaevatakse isikud, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata.“

5 Määruse artikli 4 lõige 1 näeb ette:

„Kui kostja alaline elukoht ei ole liikmesriigis, tehakse iga liikmesriigi kohtute pädevus kooskõlas artiklitega 22 ja 23 kindlaks selle liikmesriigi seaduste kohaselt.“

Määrus nr 207/2009

6 Määrust nr 207/2009 on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2015. aasta määrusega (EL) 2015/2424, mis jõustus 23. märtsil 2016 (ELT 2015, L 341, lk 21). Põhikohtuasja asjaolude toimumise aega arvestades tuleb käesolevat eelotsusetaotlust siiski käsitleda määruse nr 207/2009 selle versiooni alusel, mis kehtis enne mainitud muudatust.

7 Määruse nr 207/2009 põhjendustes 15–17 on märgitud:

„(15) [ELi] kaubamärkide kaitse tugevdamiseks peaksid liikmesriigid määrama oma siseriiklikke süsteeme arvestades võimalikult vähe esimese ja teise astme siseriiklikke kohtuid, kes on pädevad [ELi] kaubamärkide rikkumise ja kehtivuse küsimustes.

(16) [ELi] kaubamärkide kehtivust ja rikkumist käsitlevad otsused peavad jõustuma kogu [liidus] ja hõlmama kogu [liidu] territooriumi, sest ainult nii saab vältida vastuoluliste otsuste tegemist kohtutes ja [Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametis (EUIPO)] ning tagada, et [ELi] kaubamärgi ühtsust ei kahjustata. Eeskirju, mis sisalduvad [määruse nr 44/2001] sätetes, tuleks kohaldada kõigi [ELi] kaubamärgiga seotud õigustoimingute suhtes, kui käesoleva määrusega ei nähta ette erandeid nimetatud eeskirjadest.

(17) Samu toiminguid ja samu isikuid käsitlevates kohtuasjades [ELi] kaubamärgi ja paralleelsete siseriiklike kaubamärkide kohta tuleks vältida vastandlikke otsuseid. Kui hagid esitatakse samas liikmesriigis, sõltub vastakate otsuste vältimise viis siseriiklikust menetluskorrast, mille kohaldamist käesolev määrus ei piira, kui aga hagid esitatakse eri liikmesriikides, on otstarbekas kohaldada [määruses nr 44/2001] pooleli olevaid kohtuasju ja nendega seotud toiminguid käsitlevatest eeskirjadest tulenevaid sätteid.“

8 Artikkel 94 „Määruse [nr 44/2001] kohaldamine“ kuulub määruse nr 207/2009 X jaotisesse, mis käsitleb ELi kaubamärkidega seotud kohtuasjade kohtualluvust ja menetlusnorme. See artikkel sätestab:

„1. Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse [ELi] kaubamärkide ja [ELi] kaubamärgi taotluste ning [ELi] kaubamärkide ja siseriiklike kaubamärkide põhjal algatatud samaaegsete ja üksteisele järgnevate kohtuasjade suhtes [määrust nr 44/2001].

2. Artiklis 96 osutatud hagide ja nõuete menetlemisel:

a) ei kohaldata [määruse nr 44/2001] artikleid 2 ja 4, artikli 5 punkte 1, 3, 4 ja 5 ning artiklit 31;

b) kohaldatakse [määruse nr 44/2001] artikleid 23 ja 24 käesoleva määruse artikli 97 lõikes 4 ette nähtud piirangutega;

c) on [määruse nr 44/2001] II peatüki sätted isikute kohta, kelle alaline asukoht on liikmesriigis, kohaldatavad ka isikutele, kelle alaline asukoht ei ole liikmesriigis, kuid kellel on seal ettevõte.“

9 Määruse artikli 95 „[ELi] kaubamärkide kohtud“ lõige 1 näeb ette:

„Liikmesriigid määravad oma territooriumil võimalikult väikese arvu siseriiklikke esimese ja teise astme kohtuid, edaspidi „[ELi] kaubamärkide kohtud“, kes täidavad neile käesoleva määrusega pandud ülesandeid.“

10 Määruse artikkel 96 „Õiguste rikkumise ja kehtivuse asjade kohtualluvus“ sätestab:

„[ELi] kaubamärkide kohtute ainupädevusse kuuluvad:

a) hagid seoses [ELi] kaubamärkide õiguste rikkumisega ja, kui need on siseriiklike õigusaktidega lubatud, hagid seoses õiguste rikkumise ohuga;

[…]“.

11 Määruse nr 207/2009 artikkel 97 „Rahvusvaheline kohtualluvus“ sätestab:

„1. Kui käesoleva määruse sätetest ning artikli 94 kohaselt kohaldatavatest [määruse nr 44/2001] sätetest ei tulene teisiti, alustatakse artiklis 96 osutatud hagide ja vastuhagide põhjal menetlust selle liikmesriigi kohtutes, kus on kostja alaline asukoht, või kui tema alaline asukoht ei ole liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtus, kus on tema ettevõte.

2. Kui kostja alaline asukoht ega ka ettevõte ei ole liikmesriigis, alustatakse nimetatud menetlusi selle liikmesriigi kohtutes, kus on hageja alaline asukoht, või kui tema alaline asukoht ei ole liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtus, kus on tema ettevõte.

3. Kui kostjal ega ka hagejal ei ole sellist alalist asukohta ega ettevõtet, alustatakse menetlust selle liikmesriigi kohtus, kus on [EUIPO] asukoht.

[…]

5. Artiklis 96 nimetatud hagide ja nõuete, välja arvatud [ELi] kaubamärgi õiguste rikkumise tuvastamise hagide põhjal võib menetluse algatada ka selle liikmesriigi kohtutes, kus rikkumine on toimunud või kus on rikkumise oht või kus on sooritatud artikli 9 lõike 3 teises lauses osutatud toiming.“

12 Määruse artikli 98 „Kohtualluvuse ulatus“ lõige 1 näeb ette:

„Artikli 97 lõigete 1–4 kohaselt pädev [ELi] kaubamärkide kohus on pädev tegema otsuseid:

a) liikmesriigi territooriumil toime pandud rikkumiste või rikkumiste ohu kohta,

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

13 Hummel Holding on Taanis asuv spordikaupade, spordi- ja vabaajarõivaste ning spordi- ja vabaajajalatsite tootja. Talle kuulub rahvusvaheline kujutismärk nr 943057, mis kehtib liidus ja on registreeritud 15. juuni 1957. aasta märkide registreerimisel kasutatava kaupade ja teenuste rahvusvahelise klassifikatsiooni Nizza kokkuleppe (uuesti läbi vaadatud ja parandatud kujul) klassi 25 kuuluvate kaupade jaoks, mis vastavad järgmisele kirjeldusele: „rõivad, jalatsid, peakatted“.

14 Nike, kelle asukoht on Ameerika Ühendriikides, on kontserni Nike juhtiv ettevõtja, kes turustab spordikaupu terves maailmas. Nike Retail, kelle asukoht on Madalmaades, kuulub samuti sellesse kontserni. Viimane haldab veebisaiti, millel esitletakse ja pakutakse Nike'i tooteid, mis on suunatud eelkõige Saksamaale. Lisaks veebisaidi kaudu toimuvale *online*-müügile turustavad Saksamaal Nike'i tooteid sõltumatud edasimüüjad, kes ostavad need tooted sisse Nike Retaililt. Nike'i kontserni kuuluvad ettevõtjad ei käita Saksamaal vahetult hulgi- ega jaemüügikauplusi.

15 Nike Deutschland GmbH, kelle asukoht on Frankfurt am Mainis (Saksamaa) ja kes ei ole põhikohtuasja pool, on Oberlandesgericht Düsseldorfi (Düsseldorfi kõrgeim piirkondlik kohus, Saksamaa) sõnul Nike Retaili tütarettevõtja. Nike Deutschlandil puudub oma veebisait ning ta ei turusta kaupu lõpptarbijatele ega vahendajatele. Küll aga peab ta vahendajate ja Nike Retaili vaheliste lepingute üle läbirääkimisi ning abistab viimati nimetatud äriühingut reklaami tegemisel ja lepingute täitmisel. Samuti pakub Nike Deutschland lõpptarbijatele müügijärgse hoolduse teenust.

16 Hummel Holding leiab, et teatavad Nike'i tooted, eelkõige lühikesed korvpallipüksid rikuvad käesoleva kohtuotsuse punktis 13 nimetatud kaubamärki, ning väidab, et enamik rikkumisi on leidnud aset Saksamaal. Ta esitas Nike'i ja Nike Retaili vastu Landgericht Düsseldorfile (Düsseldorfi esimese astme kohus, Saksamaa) hagi ning viimane tuvastas, et see kohtuasi kuulub tema pädevusse, kuna Nike Deutschland on Nike'i ettevõte, kuid jättis hagi rahuldamata. Hummel Holding esitas selle otsuse peale eelotsusetaotluse esitanud kohtule apellatsioonkaebuse.

17 Hummel Holding palub kohustada kostjaid lõpetama vastavate toodete import ja eksport, reklaamimine, pakkumine, turuleviimine ja turule viia laskmine, seda esiteks Nike'i puhul liidus (teise võimalusena Saksamaa Liitvabariigi territooriumil) ja teiseks Nike Retaili puhul Saksamaa Liitvabariigi territooriumil.

18 Nike ja Nike Retail väidavad, et rahvusvahelise kohtualluvuse sätete kohaselt ei allu asi Saksa kohtutele.

19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et Saksa kohtute rahvusvaheline kohtualluvus lahendada Nike'i kontserni kuuluvate äriühingute vastu esitatud hagi, mis hõlmab kogu liitu, saab tuleneda üksnes määruse nr 207/2009 artikli 97 lõikest 1. Ta märgib siiski, et küsimuses, kas selle sätte tähenduses mõiste „ettevõte" hõlmab sõltumatuid tütarettevõtjaid ja tütarettevõtja tütarettevõtjaid, esineb lahkarvamusi ning Euroopa Kohus ei ole seda selgitanud.

20 Nendel asjaoludel otsustas Oberlandesgericht Düsseldorf (Düsseldorfi kõrgeim piirkondlik kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Millistel asjaoludel tuleb pidada sellise ettevõtja, kelle enda asukoht ei ole liidus, tütarettevõtja juriidiliselt iseseisvat liidu liikmesriigis asuvat tütarettevõtjat selle ettevõtja „ettevõtteks" [määruse nr 207/2009] artikli 97 lõike 1 tähenduses?"

Eelotsuse küsimuse analüüs

21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimusega sisuliselt selgitada, kas määruse nr 207/2009 artikli 97 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et väljaspool liitu asuva emaettevõtja tütarettevõtja juriidiliselt iseseisev liidu liikmesriigis asuv tütarettevõtja on selle emaettevõtja „ettevõte" nimetatud sätte tähenduses.

22 Tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleneb nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise kui ka võrdsuse põhimõttega seonduvatest nõuetest, et sellise liidu õigusnormi mõisteid, mis ei viita sõnaselgelt liikmesriikide õigusele õigusnormi tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramiseks, tuleb tavaliselt kogu liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt ning sellise tõlgenduse andmisel tuleb arvesse võtta mitte ainult normi sõnastust, vaid ka konteksti ja selle õigusakti eesmärke, millesse norm kuulub (vt eelkõige kohtuotsused, 18.1.1984, Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, punkt 11; 3.9.2014, Deckmyn ja Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, punkt 14, ning 16.7.2015, Abcur, C-544/13 ja C-545/13, EU:C:2015:481, punkt 45).

23 Nii on see määruse nr 207/2009 artikli 97 lõikes 1 esitatud mõiste „ettevõte" puhul, kuna nimetatud mõistet ei ole määruses määratletud ning selles ei viidata õigusnormi tähenduse kindlaksmääramiseks liikmesriikide õigusele.

24 Kõigepealt tuleb märkida, et määrus nr 207/2009 näeb – välja arvatud selles sõnaselgelt sätestatud erandite korral – ette määruse nr 44/2001 sätete kohaldamise menetlustele, mis puudutavad ELi kaubamärke ja selliste kaubamärkide taotlusi, mis nähtub sõnaselgelt määruse nr 207/2009 põhjendusest 16 ning artiklist 94 ja artikli 97 lõikest 1.

25 Kuigi ka teatavad määruse nr 44/2001 sätted nagu artikli 5 lõige 5 ja artikli 18 lõige 2 viitavad mõistele „ettevõte“ [prantsuskeelses versioonis „établissement“, eestikeelses versioonis vastavalt „asutus“ ja „üksus“], mistõttu ei ole välistatud, et neid kahte sätet käsitlev Euroopa Kohtu praktika võib teataval määral olla mõiste „ettevõte“ tõlgendamisel asjakohane ka määruse nr 207/2009 tähenduses, ei saa siiski asuda seisukohale, et sellel mõistel on tingimata sama ulatus selle kasutamise korral ühes või teises kõnealuses määruses.

26 Hoolimata põhimõttest, et määrus nr 44/2001 on ELi kaubamärki käsitlevatele hagidele kohaldatav, on selle määruse teatavate sätete, eelkõige määruse nr 207/2009 artiklis 4 ja artikli 5 lõikes 1 sätestatud eeskirjade kohaldamine menetlustele, mis saavad alguse määruse nr 207/2009 artiklis 96 nimetatud hagidest ja vastuhagidest, viimati nimetatud määruse artikli 94 lõike 2 alusel välistatud. Kuna kohaldamine on välistatud, tuleneb määruse nr 207/2009 artikli 95 lõikes 1 ette nähtud ELi kaubamärkide kohtute pädevus arutada selle määruse artiklis 96 nimetatud hagisid ja vastuhagisid vahetult selles määruses ette nähtud eeskirjadest, mis on määruses nr 44/2001 nimetatud eeskirjade suhtes *lex specialis* (vt selle kohta kohtuotsus, 5.6.2014, Coty Germany, C-360/12, EU:C:2014:1318, punktid 26 ja 27).

27 Peale selle järgivad määrus nr 44/2001 ja määrus nr 207/2009 eesmärke, mis ei ole identsed. Nii on määruse nr 44/2001 põhjenduste 12 ja 13 kohaselt selle määruse eesmärk lisada kostja alalise elukoha kriteeriumile muid kohtualluvuse aluseid, mis on lubatavad tiheda seose tõttu kohtu ja menetluse vahel või korrakohase õigusemõistmise hõlbustamiseks või kindlustus-, tarbija- ja töölepingute puhul nõrgema poole kaitsmiseks kohtualluvuse eeskirjadega, mis on nende jaoks soodsamad kui üldised eeskirjad.

28 Määruse nr 207/2009 põhjenduste 15–17 kohaselt on selle määruse eesmärk tugevdada ELi kaubamärkide kaitset, vältida vastuoluliste otsuste tegemist kohtutes ning tagada, et ELi kaubamärkide ühtsust ei kahjustata ELi kaubamärkide kohtute otsustega, mis jõustuvad kogu liidus ja hõlmavad kogu liidu territooriumi.

29 Samuti tuleb määruse nr 207/2009 artikli 97 lõikes 1 esitatud mõiste „ettevõte“ tunnuste kindlakstegemiseks võtta käesoleva kohtuotsuse punktis 22 osutatud Euroopa Kohtu praktika kohaselt arvesse mitte üksnes nimetatud normi sõnastust, vaid ka selle konteksti ja eesmärke.

30 Määruse nr 207/2009 artikli 97 lõike 1 sõnastus ei täpsusta mõistet „ettevõte“ selle sätte kohaldamise huvides. Sellest nähtub aga, et kostja, kelle alaline asukoht ei ole liidus, võib omada liidus üht või mitut ettevõtet, mis esmapilgul osutab sellele, et viimati nimetatud juhul saab hagi esitada nende erinevate liikmesriikide kohtutele, kelle territooriumil nimetatud ettevõtted asuvad.

31 Määruse nr 207/2009 artikli 97 konteksti kohta tuleb märkida, et nimetatud säte tagab liidus kohtualluvuse aluse olemasolu seoses kõigi vaidlustega, mis puudutavad ELi kaubamärgi rikkumist ja kehtivust. Kõnealune artikkel, mis sisaldab mitut rahvusvahelise kohtualluvuse alust, loetleb lõigetes 1–4 järjekorras kriteeriumid, mis võimaldavad teha kindlaks liikmesriigi, kelle kohtud on kõnealuse määruse artikli 98 lõike 1 punkti a alusel pädevad tagama ELi kaubamärkide reaalse kaitse kogu liidu territooriumil.

32 Määruse nr 207/2009 artikkel 97 sätestab kõigepealt lõikes 1 selle liikmesriigi kohtute pädevuse, kelle territooriumil on kostja alaline asukoht, või kui tema alaline asukoht ei ole liikmesriigis, siis selle liikmesriigi kohtu pädevuse, kus on tema ettevõte. Üksnes juhul, kui kostja alaline asukoht ega ka ettevõte ei ole liidu liikmesriigi territooriumil, näevad kõnealuse artikli lõiked 2 ja 3 teise võimalusena ette nende liikmesriikide kohtute pädevuse, kus on hageja alaline asukoht või ettevõte ning seejärel selle liikmesriigi kohtu pädevuse, kus on EUIPO asukoht.

33 Kõnealuse artikli lõige 5 näeb nimelt ette nende liikmesriikide kohtute pädevuse, kelle territooriumil on rikkumine toimunud või kus on rikkumise oht, ning sel juhul on asjaomasel kohtul määruse nr 207/2009 artikli 98 alusel üksnes asjaomase liikmesriigi territooriumiga piirduv pädevus.

34 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 80 märkis, ei ole määruse nr 207/2009 artikli 97 lõige 1, mis näeb ette sellise liikmesriigi kohtu pädevuse, kelle territooriumil on väljaspool liitu asuva äriühingu ettevõte, sugugi erand kostja asukoha järgse kohtu pädevuse üldisest põhimõttest, mis tuleneb määruse nr 44/2001 artikli 2 lõikest 1 koostoimes nimetatud määruse põhjendusega 11, vaid pigem rakendab seda põhimõtet, mis toetab selle mõiste laia tõlgendamist.

35 Seda, et nimetatud kohtualluvuse eeskiri – mis väljendab juhtlauset *actor sequitur forum rei* – on põhireegel, selgitab asjaolu, et üldjuhul võimaldab see kostjal ennast hõlpsamalt kaitsta (vt selle kohta kohtuotsused, 13.7.2000, Group Josi, C-412/98, EU:C:2000:399, punkt 35, ja 19.2.2002, Besix, C-256/00, EU:C:2002:99, punkt 52). Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 82 märkis, on sellega aga tegemist juhul, kui poolel tuleb end kaitsta selle riigi kohtus, kus asub tema ettevõte ning millega ta on seetõttu kõige lähemalt seotud.

36 Nimetatud tõlgendusega ei rikuta ELi kaubamärke käsitlevate õigusnormide eesmärke, millele on osutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 28, kuna määruse nr 207/2009 artikli 97 alusel pädevate ELi kaubamärkide kohtute otsused jõustuvad kogu liidus ja hõlmavad kogu liidu territooriumi.

37 Nimetatud laia tõlgenduse kohaselt on nõutavad materiaalsed tunnused, mis võimaldavad määruse nr 207/2009 artikli 97 lõike 1 tähenduses „ettevõtte“ olemasolu hõlpsasti ära tunda. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 52 märkis, nõuab selline olemasolu teatavat tegelikku ja püsivat kohalolu vormis, mille kaudu toimub äritegevus ning mida näitab töötajate ja seadmete olemasolu kohapeal. Peale selle peab ettevõte järjepidevalt esinema emaettevõtja laiendusena (vt selle kohta kohtuotsused, 22.11.1978, Somafer, 33/78, EU:C:1978:205, punkt 11; 18.3.1981, Blanckaert & Willems, 139/80, EU:C:1981:70, punkt 12; 9.12.1987, SAR Schotte, 218/86, EU:C:1987:536, punkt 10, ja 19.7.2012, Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, punkt 48).

38 Selles osas ei oma tähtsust asjaolu, kas väljaspool liitu asuva äriühingu teatava liikmesriigi territooriumil asuval ettevõttel puudub õigusvõime (vt selle kohta kohtuotsus, 15.12.2011, Voogsgeerd, C-384/10, EU:C:2011:842, punkt 54). Kolmandad isikud peavad saama toetuda emaettevõtja laiendusena tegutseva ettevõtte loodud kuvandile (vt selle kohta kohtuotsus, 9.12.1987, SAR Schotte, 218/86, EU:C:1987:536, punkt 15).

39 Asjaolu, et selles liikmesriigis asuv ettevõtja, kelle kohtute poole on pöördutud, on väljaspool liitu asuva äriühingu tütarettevõtja tütarettevõtja, mitte otse tütarettevõtja, ei oma samuti tähtsust, kui käesoleva kohtuotsuse punktis 37 nimetatud tingimused on täidetud.

40 Põhimõtteliselt ei oma määruse nr 207/2009 artikli 97 lõike 1 kohaldamise seisukohast tähtsust ka see, kas niimoodi määratletud ettevõte on või ei ole väidetavas õiguste rikkumises osalenud. Selline nõue, mis ei ole määruse nr 207/2009 artikli 97 lõikes 1 sätestatud, ei ole pealegi kooskõlas vajadusega tõlgendada mõistet „ettevõte“ laialt, mis on välja toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 34.

41 Nimetatud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 207/2009 artikli 97 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et väljaspool liitu asuva emaettevõtja tütarettevõtja juriidiliselt iseseisev liidu liikmesriigis asuv tütarettevõtja on selle emaettevõtja „ettevõte“ nimetatud sätte tähenduses, kui see tütarettevõtja on tegevuskese, millel on tema asukoha liikmesriigis teatav tegelik ja püsiv kohalolu vormis, mille kaudu toimub äritegevus ning mis järjepidevalt esineb emaettevõtja laiendusena.

Kohtukulud

42 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 207/2009 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta artikli 97 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et väljaspool Euroopa Liitu asuva emaettevõtja tütarettevõtja juriidiliselt iseseisev liidu liikmesriigis asuv tütarettevõtja on selle emaettevõtja „ettevõte“ nimetatud sätte tähenduses, kui see tütarettevõtja on tegevuskese, millel on tema asukoha liikmesriigis teatav tegelik ja püsiv kohalolu vormis, mille kaudu toimub äritegevus ning mis järjepidevalt esineb emaettevõtja laiendusena.

Allkirjad